

Laksebestanden i Ribe Å kan blive meget større - men det kræver en indsats

Sammenfatning af rapporten *Laksebestanden i Ribe Å 2014* af Stig Pedersen m.fl. DTU Aqua-rapport nr. 313-2016

Rapporten indeholder en beregning af, hvad den maksimale bestand af vild lakseyngel (1/2 år) og 1 år og ældre fisk kan udvikles til med de nuværende miljøforhold i vandløbssystemet.

Beregningen gælder de steder, hvor der er påvist lakseyngel, hvor der er stor sandsynlighed for, at den findes, eller hvor laks kan forekomme, men næppe fandtes på undersøgelsestidspunktet i 2014. Dette teoretiske maksimum sammenholdes med en beregning af den faktiske bestand i 2014.

Resultatet er, at den faktiske bestand af ½ års fisk i 2014 udgjorde omkring 33 % af, hvad der med de nuværende miljøforhold kunne være af yngel på lakselokaliteterne: 120.000 mod potentialet på 365.000.

Bestanden af 1 års og ældre vilde laks blev i øvrigt beregnet til ca. 30.000 og udsatte 1 års og ældre laks til knap 4.000.

Ved beregning af den mulige maksimale bestand inddrages faktorer som strømforhold, bundforhold (dvs. hvilke sedimenter, der findes på lokaliteterne), dybde, bredde, vegetation i åen og langs bredden samt åens fysiske karakter (pool, lige stræk, stryg).

Disse forhold danner tilsammen et billede af den mulige bestandstæthed på de enkelte lokaliteter. Viden om lokaliteterne er samlet sammen ved opmåling i 2014, gennem luftfotografering og via information fra lokalkendte. Det er en forudsætning for beregningerne, at gydeforholdene er, som de skal være, og dermed ikke udgør en begrænsende faktor.

Når der trods det store arbejde med at forbedre åens fysiske karakter er mulighed for meget mere yngel, ses det i sammenhæng med, at åens nuværende bestand af gydefisk ikke er stor nok til at

realisere mulighederne. Antallet af opgangslaks fra naturlig produktion i åen beregnes til ca. 700, mens de udsatte laks forventes at resultere i en opgang på 200.

Vilde laks har desuden det instinkt, at de i et vidt omfang vender tilbage til de områder, hvor de selv blev gydt. Dvs. at trangen til at indtage fx nyetablerede gydebanks er begrænset. Herved kan områder af vandløbet, der ellers er velegnede opvækstpladser for laks stå tomme eller med en bestand, der er langt mindre end optimalt. Udsatte laks er ikke på samme måde præget på en bestemt plads. De kan derfor i teorien strejfe mere om og indtage nye pladser i vandsystemet. Forfatterne er ikke optimistiske mht. at bestanden automatisk vil udvikle sig i positiv retning. Eller som det skrives i rapportens sammenfatning: "En prognose for laksebestanden viser således, at den kun i bedste fald vil vokse langsomt" (rapporten s. 6).

Bl.a. er overlevelseshalvdelen ude i havet fortsat lav for de atlantiske laks som helhed, og antallet af gydende fisk er som nævnt langt fra optimal. En række forhold i vandsystemet begrænser desuden fortsat muligheden for vækst i bestanden. Det virker i positiv retning, at nye opvækstområder er blevet åbnet gennem etablering af passager, hvor der før var spærringer. Forfatterne peger på, at bestanden vil kunne styrkes på forskellig måde. Jeg vil anbefale, at man især læser s. 73-76 i rapporten. Her kommer helt konkrete og særdeles nyttige forslag til forbedringer.

Det ser fx ud som om, at en fredning af de tidlige og store opgangsfisk ved at udskyde premieren må antages at have haft en betydning. Det samme kan udlægning af sten, der udgør vigtige vinterskjulesteder for ynglen, have. Det samme gælder mindre kvoter. Udsætning af yngel kan øge antallet af gydende fisk og bidrage til, at flere opvækstpladser fyldes op etc.

Og så er der hele problematikken omkring forholdene i Ribe By. Opgangen begrænses som følge af utidssvarende adgangsforhold ved de tre trapper inde i byen og alt for lidt lokkevand i Stampemølleåen. Man er for mange år siden ophørt med at anvende fisketrapper af den type, som er opstillet ved tre af opstemningerne i Ribe by.

En af de oplysninger, der overraskede mig, var, at de unge laks i vandløbet ikke klarer sig særlig godt i konkurrencen med ørred. Fra fiskeri i Vestsverige har jeg den oplevelse, at en fremgang i et vandløbs laksebestand har fortrængt eller reduceret bestanden af havørred. Men dette synspunkt om laksens konkurrencefordel holder altså ikke stik, når det gælder yngelen. Havørreden klækkes tidligere end laksen, og den har en mere aggressiv natur. En eventuel fremgang i laksebestanden behøver altså ikke nødvendigvis følges af en mindre bestand af havørred.

Det overraskede mig også, at laksens opvækstmuligheder er bedst i åbne landskaber, hvor bestandstætheden er større, end hvor åen løber gennem skov. Ligeledes var det overraskende, at laks findes i vandløb helt ned til en bredde af 1,3 m.

Notatet trækker på en omfattende videnskabelig litteratur og indeholder generelt et væld af værdifulde oplysninger om laksens biologi. Den anbefales derfor til læsning af den, der ville orientere sig bredt i den eksisterende videnskabelige litteratur om den ene af vores to foretrukne fisk.

Endelig kan det nævnes, at det vurderes, at en effektiv forvaltning af vandløbet ville kunne bringe antallet af ½ års fisk helt op på ca. 960.000, hvilket ville kræve en gydende bestand på ca. 4.800.

En helt overordnet konklusion i rapporten må være, at de fysiske rammer er til stede for en langt større produktion end i dag, men at antallet af gydende laks og omfanget af deres gydesucces sætter en effektiv begrænsning for at realisere dette potentiale.

Notat kan downloades her:

[Laksebestanden i Ribe Å](#)